

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Závadskej a členiek senátu JUDr. Júlie Horskej a JUDr. Marianny Reiffovej, v právnej veci navrhovateľky **1) T. M.** nar. X., bytom B. K. ul. č. X., zastúpenej JUDr. Elenou Bartunkovou, bytom Bratislava, Bilíkova ul. č. 8 a navrhovateľa **2) R. A. – M.**, miesto podnikania S., K. ul. č. X, IČO X, kontaktná adresa B. B. ul. č. X, zastúpeného V. A., bytom Z., D. č. X, proti odporkyni **Sociálnej poisťovni v Bratislave**, Ul. 29. augusta č. 8, o preplatok na vdovskom dôchodku, na odvolanie navrhovateľov 1) a 2), proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. septembra 2011, č. k. 17S/150/2002-130, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 16. septembra 2011, č. k. 17S/150/2002-130, **p o t v r d z u j e .**

Navrhovateľom náhradu trov odvolacieho konania **nepriznáva.**

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave napadnutým rozsudkom zo 16. septembra 2011, č. k. 17S/150/2002-130 potvrdil rozhodnutie z 27. mája 2002 číslo X v spojení so zmenovým rozhodnutím z 12. februára 2004, so zmenovým rozhodnutím zo 6. decembra 2010 číslo X. X. a zmenovým rozhodnutím číslo 2 zo 4. mája 2011 číslo X. X., ktorým uložila navrhovateľke 1/ spoločne a nerozdielne s navrhovateľom 2/, povinnosť vrátiť neprávom

vyplatený vdovský dôchodok vo výške 80 543 Sk do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia, lebo navrhovateľka zavinila vznik preplatku tým, že nesplnila povinnosť hlásiť orgánu sociálneho zabezpečenia vstup do zamestnania. Súčasne potvrdil rozhodnutie z 27. mája 2002 číslo X. v spojení so zmenovým rozhodnutím z 12. februára 2004, so zmenovým rozhodnutím zo 6. decembra 2010 číslo X. X. a zmenovým rozhodnutím číslo 2 zo 4. mája 2011 číslo X. X., ktorým odporkyňa uložila navrhovateľovi 2/, aby uvedenú sumu zaplatil z dôvodu, že nehlásil odporkyňi príjem navrhovateľky ako pracujúcej vdovy a tým spôsobil spoločne a nerozdielne s navrhovateľkou 1/ preplatok na dávke. Účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

V odôvodnení uviedol, že navrhovateľka 1/ ako poberateľka dávky nesplnila povinnosť v lehote ôsmich dní odporkyňi písomne oznámiť zmeny v skutočnostiach rozhodných pre nárok na dávku, jej výšku, t. j. že 1. júna 2000 vstúpila do zamestnania a navrhovateľ 2/ nehlásil v lehote ôsmich dní vstup navrhovateľky 1/ ako poberateľky vdovského dôchodku do zamestnania, ako aj ďalšie skutočnosti, rozhodné pre trvanie nároku na dávku a jej výšku. Krajský súd uviedol, že nesplnením povinností, uložených v ustanovení § 106 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) navrhovateľka 1/ ako príjemkyňa dávky a navrhovateľ 2/ ako zamestnávateľ nesplnením povinností podľa § 108 ods. 1, 2) zákona o sociálnom zabezpečení spoločne zavinili, že sa vdovský dôchodok vyplácal vdove v dobe od 22. júna 2000 do 10. marca 2002 v celkovej sume 2 673,54 € (80 543 Sk), hoci v tejto dobe jej nepatrilo. Vzhľadom na uvedené skutočnosti krajský súd dospel k názoru, že odporkyňa postupovala správne, keď rozhodla, že navrhovateľka 1/ a navrhovateľ 2/ sú povinní vrátiť neprávom vyplatený vdovský dôchodok v celkovej sume 2 673,54 € (80 543 Sk) spoločne a nerozdielne s tým, že plnením jedného z povinných subjektov zanikne povinnosť vrátiť neprávom vyplatenú sumu do výšky plnenia druhého subjektu. Z týchto uvedených dôvodov napadnuté rozhodnutia odporkyne, uvedené vo výroku svojho rozsudku podľa § 250q ods. 2 OSP ako vecne správne potvrdil.

Proti tomuto rozsudku podali včas odvolanie obaja navrhovatelia. Navrhli, aby odvolací súd napadnutý rozsudok prvostupňového súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Navrhovateľka 1/ namietala, že krajský súd opätovne nedostatočne v konaní preskúmal otázku zavinenia, a neskúmal, kto z navrhovateľov 1/ a 2/ a v akej miere spôsobil,

že došlo k vyplateniu dávky. Uviedla, že z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že navrhovateľka 1/ nenahlásila vstup do zamestnania od 1. júna 2002, t. j. nesplnila iba túto zákonnú povinnosť, pričom nahlásenie vstupu do zamestnania nie je rozhodujúcou skutočnosťou pre krátenie dôchodku. Vznik pracovného pomeru môže a nemusí trvať počas doby poberania dôchodku. Pre krátenie vdovského dôchodku je rozhodujúci priemer hrubých príjmov /výška zárobkov/, ktoré mohla, resp. nemusela navrhovateľka 1/ v rozhodujúcom období dosiahnuť. Vstup do zamestnania vôbec neznamená, aký príjem, v akej výške bude zamestnávateľom vyplatený. Z uvedeného mala za to, že podstatnú mieru zodpovednosti na neprávom vyplatenom vdovskom dôchodku nesie v plnej miere zamestnávateľ, navrhovateľ 2/.

Navrhovateľ 2/ v odvolaní uvádzal, že jeho zavinenie na vzniku preplatku nebolo preukázané súd neodročil pojednávanie aby navrhovateľovi 2/ umožnil vyhľadanie dokladov v archíve, ktoré chcel navrhovateľ 2/ súdu predložiť.

Odporkyňa navrhla napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací /§ 250s OSP/ preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľov 1/ a 2/ nemožno vyhovieť.

Podľa § 106 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení oprávnený alebo iný príjemca dávky alebo služby sociálnej starostlivosti je povinný písomne ohlásiť príslušnému orgánu sociálneho zabezpečenia do ôsmich dní zmeny v skutočnostiach rozhodných pre trvanie nároku na dávku alebo službu sociálnej starostlivosti, jej výšku a výplatu alebo poskytovanie.

Ak organizácia nepodala hlásenie alebo nepredložila záznam buď vôbec alebo nie určeným spôsobom alebo včas alebo podané hlásenie, predložený záznam alebo údaje potvrdené organizáciou boli nesprávne, a v dôsledku toho sa dávka poskytla neprávom alebo vo vyššej výmere ako patrila, je povinná nahradiť neprávom vyplatené sumy.

Podľa § 110 zákona o sociálnom zabezpečení ak organizácia a príjemca dávky spôsobili, že dávka sa poskytla neprávom alebo vo vyššej výmere ako patrila, zodpovedajú za vrátenie neprávom vyplatenej sumy spoločne a nerozdielne. Organizácia a príjemca dávky sa

vzájomne vyrovnajú podľa miery zavinenia. Spory o vzájomné vyrovanie medzi organizáciou a príjemcom dávky rozhodujú v prvom stupni krajské sudy.

Podkladom na rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe organizačnej zložke Sociálnej poisťovne z jej činnosti.

Z obsahu spisov vyplýva, že navrhovateľka 1/ uzavrela 1. júna 2000 pracovnú zmluvu s navrhovateľom 2/. Podľa jej tvrdenia navrhovateľ 2/ ako jej zamestnávateľ jej nedal pri nástupe do zamestnania vyplniť dotazník, kde by podľa predtlaču vypísala rukou svoje osobné údaje, ale vypýtal si len jej občiansky preukaz, ktorý si prekopíroval. Sama odporkyňa do ôsmich dní nehlásila písomne, že vstúpila do pracovného pomeru. Navrhovateľke 1/ bol priznaný vdovský dôchodok od 19. septembra 1981 a sirotský dôchodok na syna Z., ktorý poberala do 21. septembra 1999 (upravovaný podľa osobitných predpisov o zvyšovaní dôchodkov). Naďalej jej patril len vdovský dôchodok. Na základe žiadosti o starobný dôchodok z 1. februára 2002 bol priznaný navrhovateľke 1/ od 11. marca 2002 starobný dôchodok v sume 6 373 Sk mesačne a vdovský dôchodok vo výške polovice 1 909 Sk mesačne, spolu 8 282 Sk mesačne. Z údajov v uvedenej žiadosti odporkyňa zistila, že navrhovateľka 1/ pracovala od 1. júna 2000 do 10. marca 2002, ale túto skutočnosť zamestnávateľovi (navrhovateľovi 2/) a ani odporkyňa neoznámila. Fotokópia dokladu, ktorý navrhovateľka predložila vo fotokópii do súdneho spisu túto skutočnosť nepreukazuje, lebo doklad nebol odovzdaný navrhovateľovi 2/, ktorý iba potvrdil údaj o príjmoch navrhovateľky 1/ pre iné ako dôchodkové účely. Vstupom navrhovateľky 1/ do zamestnania od 22. júna 2000 bolo potrebné jej vdovský dôchodok krátiť pre súbeh s príjmom zo zárobkovej činnosti podľa § 48 zákona o sociálnom zabezpečení v súlade s § 23 vyhlášky č. 149/1988 Zb. ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 149/1988 Zb.“). V dôsledku týchto skutočností bolo dostatočne preukázané zanedbanie ohlasovacej povinnosti navrhovateľky 1/, preto jej zodpovednosť za preplatok na vdovskom dôchodku je daná.

Navrhovateľ 2/ však tiež nesplnil povinnosti, ktoré mu ukladal zákon o sociálnom zabezpečení (§ 108), pretože odporkyňa nehlásil, že navrhovateľka 1/ vstúpila u neho do pracovného pomeru od 1. júna 2000 a ani nehlásil výšku jej hrubých zárobkov (predpokladaný zárobok) pre krátenie vdovského dôchodku s príjmom zo zárobkovej činnosti.

Navrhovateľ sa nemôže zbaviť zodpovednosti s poukazom na okolnosť, že navrhovateľka mu zatajila skutočnosť, že je vdovou, pretože bolo jeho povinnosťou aktívne zisťovať (dať rukou vyplniť dotazník, obsahujúci osobné údaje) rozhodné skutočnosti potrebné pre nárok na dávku, jej výšku a výplatu. Podľa § 108 ods. 1 citovaného zákona organizácie sú povinné viesť záznamy o skutočnostiach rozhodných pre nárok na dávku, ich výšku a výplatu a predkladať ich príslušným orgánom sociálneho zabezpečenia. Túto povinnosť ukladal aj § 153 vyhlášky 149/1988 Zb.. Ak organizácia nezisťovala údaje, rozhodné pre vznik, zmenu alebo zánik nároku na dávku a jej výplatu, prípadne jej trvanie, alebo nepodala hlásenie, nepredložila záznam buď vôbec alebo určeným spôsobom, alebo včas a v dôsledku toho sa dávka poskytla neprávom, je povinná nahradiť neprávom vyplatené sumy.

Správne preskúmanými rozhodnutiami odporkyňa uložila povinnosť vrátiť neprávom vyplatenú sumu 2 673 54 € na vdovskom dôchodku aj poberateľke vdovského dôchodku spoločne a nerozdielne so zamestnávateľom, lebo aj poberateľka vdovského dôchodku vznik preplatku zavinila tým, že ako poberateľka vdovského dôchodku nehlásila vstup do zamestnania do ôsmich dní.

Súd prvého stupňa preto nepochybil, ak na základe výsledkov vykonaného dokazovania považoval preskúmané rozhodnutia odporkyne za správne a potvrdil ich.

V tomto predmetnom konaní nebolo možné určiť mieru zavinenia navrhovateľky 1/ a navrhovateľa 2/ na vzniknutom preplatku na vdovskom dôchodku za obdobie od 22. júna 2000 do 10. marca 2002, pretože jeho predmetom bolo len preskúmanie rozhodnutí o solidárnej zodpovednosti prijímateľky dávok a jej zamestnávateľa. Určiť mieru zavinenia na vzniku predmetného preplatku podľa § 110 zákona o sociálnom zabezpečení, by bolo možné až po právoplatnosti uvedených rozhodnutí o solidárnej zodpovednosti navrhovateľov 1/ a 2/.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 16. septembra 2011, č. k. 17Sd/150/2002-130, podľa § 219 OSP potvrdil ako vecne správny.

Náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd neúspešným navrhovateľom nepriznal s poukazom na § 250k ods. 1 OSP v spojení s § 224 ods. 1 OSP.

Poučenie: Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. januára 2013

JUDr. Elena Zavadská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :
Mária Kráľová